

KONCEPCIA ROZVOJA

Právnickej fakulty Trnavskej

univerzity v Trnave

doc. JUDr. Marianna Novotná, PhD., univ. prof.

V Trnave 11. októbra 2023

Vážené volebné zhromaždenie, milé kolegyne, kolegovia, študentky a študenti,

na úvod predstavenia koncepcie rozvoja fakulty kandidátky na funkciu dekanky si dovoľím predstaviť moje pôsobenie na fakulte:

Na Právnickej fakulte v Trnave pôsobím dvadsať rokov a počas nich som si prešla od pozície doktorandky, asistentky a odbornej asistentky až k pozícii docentky a funkčnému miestu profesorky na Katedre občianskeho a obchodného práva. V rámci katedry som niekoľko rokov zastávala funkciu tajomníčky katedry. V rámci samosprávnych orgánov fakulty a univerzity som bola členkou univerzitného aj fakultného akademického senátu. Posledné štyri roky som mala možnosť spoznať fungovanie fakulty i z pozície prodekanky pre vedu, legislatívu a doktorandské štúdium, pričom tento posledný poznatok a nadobudnuté skúsenosti boli vzhľadom na prebiehajúci proces posudzovania systému kvality veľmi intenzívne, hĺbkové a mnohohrvstvé.

Preto snáď nebude vyznievať príliš neskromne, ak si dovoľím tvrdiť, že našu Právnickú fakultu poznám naozaj dôverne. Videla som a priamo na vlastnej koži som zažila, ako sa fakulta za tých dvadsať rokov mení, kam sa posúva, čo boli a čo sú jej priority dnes, aké sú jej silné stránky a v čom vidím určité rezervy.

Od doby, keď som prvýkrát na pôdu tejto fakulty vstúpila, pokročila fakulta vpred v rôznych aspektoch jej fungovania. Akcent na študentsky orientovaný prístup v posledných rokoch priniesol pre študentov príležitosti rozvíjať a podporovať svoje mäkké zručnosti a prenositeľné spôsobilosti, nové príležitosti zapájať sa do výmenných programov, súťaží, stáží, projektov a príležitosti podporiť rozmanitosť záujmov aj mimo štandardného vyučovacieho procesu. Akcent na zvyšovanie kvality vedy priniesol vzrast akademickkej excelencie, o čom svedčia aj minuloročné výsledky periodického hodnotenia kvality vedecko-výskumnej činnosti fakulty, v rámci ktorého fakulta obstála na vynikajúcej úrovni. Za uvedeným úspechom je potrebné hľadať prácu tímu pedagogických i nepedagogických zamestnancov rovnako ako angažovaných študentov.

Akcent na kvalitu vedecko-výskumnej činnosti, dôraz fakulty na kariérny rast a zvyšovanie mobility zamestnancov (aj v zmysle opaku akademického inbreedingu) otvára fakultu navonok smerom do zahraničia ale i smerom k iným inštitúciám na Slovensku. Živé spolupôsobenie tvorivého a pedagogického prvku vytvára podnetné prostredie, prináša nové nápady a výzvy, nové kontakty, príležitosti na získanie nových schopností, zručností a kompetencií tak pre študentov ako i učiteľov (či už v rámci programu Erasmus, v rámci spolupráce s profesnými, akademickými či kultúrnymi organizáciami alebo relevantnými elitami v oblasti vedy a spoločenského života).

Aká je teda moja vízia ďalšieho posunu fakulty vo svetle doterajších zmien?

Predovšetkým je potrebné uvedomiť si, že vízia každého dekana musí vychádzať koncepčne z dlhodobého zámeru univerzity a dlhodobého zámeru fakulty, ktorý sa vo svojom úvode hlási k statusu fakulty ako *významnej právnickej fakulty, na ktorej sa realizuje medzinárodne uznávaný vedecký výskum, ktorý je konkurencieschopný v domácom i zahraničnom prostredí a na ktorej sa poskytuje najvyššia forma vzdelávania na základe najnovších právnych a vzdelávacích poznatkov v širokom medzinárodnom kontexte, v súlade s európskymi trendmi v tejto oblasti rešpektujúc hodnoty ... právnej etiky, férovosti, humánnosti, altruizmu, odmietajúc akúkoľvek formu diskriminácie, prejavov intolerancie, budujúc výučbu na princípoch slušnosti, úcty, korektného dialógu a individuálneho prístupu s vyváženým pomerom teórie a praxe.*¹

¹ Dlhodobý zámer Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty na obdobie rokov 2021-2026, s. 4. Dostupné na https://iuridica.truni.sk/sites/default/files/dokumenty/kvalita/ddz_pf_tu_2021_2026.pdf.

S touto víziou kvalitnej, otvorenej, prestížnej a modernej fakulty fungujúcej na princípoch slušnosti, tolerancie a rovného prístupu, ku ktorému sa hlásilo súčasné vedenie fakulty, sa v plnom rozsahu stotožňujem a pokúsim sa načrtnúť niekoľko ciest vo všetkých ťažiskových oblastiach pôsobenia, v ktorých sa jednotlivé ciele budú aj naďalej naplňovať.

1. FAKULTA AKO KOMUNITA ĽUDÍ

Srdce fakulty netvorí budovy, interaktívne tabule či iné technické vybavenie ani nastavené organizačné procesy, ktoré samozrejme majú svoje významné miesto v jej celkovom obraze. Srdce fakulty tvorí spoločenstvo ľudí, ktorí sú jej súčasťou, ktorí vytvárajú jej obraz dovnútra i navonok, a to bez ohľadu na to, či ide o pedagogických zamestnancov, študentov či administratívnych pracovníkov.

Bez vzájomnej symbiózy tohto spoločenstva, v ktorom má každý svoju nezastupiteľnú úlohu a fungovanie ktorého je založené na určitých hodnotách, nemožno dosiahnuť stanovené ciele, ktoré sú našimi spoločnými cieľmi.

Úlohou fakulty je vytvárať inšpiratívne študijné a pracovné

- prostredie, v ktorom sú vzťahy medzi jednotlivými súčasťami spoločenstva charakterizované nielen vzájomným rešpektom, „obyčajnou“ ľudskou slušnosťou, otvorenou a transparentnou komunikáciou, v ktorej majú pedagógovia a študenti priestor pre vyjadrenie svojich otázok, nápadov, pripomienok príp. obáv,
- prostredie, v ktorom študenti, pedagógovia ale i iní zamestnanci dostanú od kompetentných subjektov podporu a vedenie v ich snahách a pri naplňaní cieľov,
- prostredie, v ktorom každý dostane konštruktívnu spätnú väzbu svojej práce a vyvinutého úsilia.

Mnohé z uvedeného sa vo vzťahoch pedagóg – študent, ktoré sú vzhľadom na svoju hierarchickú povahu v tomto ohľade pravdepodobne vzťahmi najzraniteľnejšími a najviac náchylnými na zvýrazňovanie rozdielnych úrovní autority, začalo postupnými krokmi a opatreniami realizovať už v predchádzajúcom období. V danom ohľade chcem pokračovať v činnosti započatej súčasným vedením fakulty a zachovať otvorené dialogické prostredie, posilňovať vnútornú komunikáciu s dôrazom na etické konanie a participáciu študentov na živote fakulty (čo sú okrem iného i požiadavky štandardov SAAVŠ).

Cieľom je naďalej rozvíjať fakultu ako bezpečný priestor pre všetkých, pre študentov i zamestnancov. V kontexte bezpečného priestoru mám na mysli predovšetkým emocionálne bezpečie, kde sa každý cíti byť súčasťou spoločenstva ľudí na fakulte, kde môže vyjadrovať svoje názory a pocity slobodne a bez obáv z negatívnych dopadov, kde všetci vedia, že žiadna forma intolerancie, diskriminácie, zneužívania, zastrasovania či obťažovania nie je tolerovaná a v prípade, ak by k takémuto konaniu došlo, že mechanizmy, ktoré má fakulta nastavené pre tieto prípady, riadne fungujú.

S emocionálnym bezpečím úzko súvisí i podpora duševného zdravia študentov a zamestnancov, keď tlak spoločnosti, blízkych, akademického prostredia na výkon môže zanechať negatívne stopy do ďalšieho profesijného pôsobenia. V tomto smere by moju maximálnu podporu mali aktivity ako poradenské služby, programy na zvládanie stresu, psychologické poradenstvo či *work-life balance* programy.

V neposlednom rade by som v rámci tejto oblasti mojej vízie chcela vyzdvihnúť to, čo považujem za najdôležitejšie a od čoho sa všetky ostatné body odvíjajú. Je to fungovanie fakulty ako komunity, aktívneho a interagujúceho spoločenstva ľudí, ktorí sa rešpektujú, spolupracujú, komunikujú a ktorí zdieľajú spoločné profesionálne záujmy, hodnoty a ciele. Budovanie takéhoto pocitu spolupatričnosti je založené nielen na oficiálnych akademických a vyučovacích aktivitách, ale výraznou mierou k nemu prispievajú aj aktivity mimo tohto

oficiálneho rámca. Či už sú to tradičné pikniky pre zamestnancov, študentov aj absolventov, alebo sú to vianočné stretnutia, prípadne spoločné športové aktivity, ktoré boli v poslednom období koronakrízy upozadené, slávnostné udalosti, organizácia kultúrnych podujatí alebo charitatívnych akcií, zdieľanie úspechov, skúseností a príbehov; všetko uvedené si zaslúži podporu aj do budúcnosti.

2. VZDELÁVANIE A ŠTUDIJNÉ PROGRAMY

2.1 Bakalárske a magisterské štúdium

Bakalárske a magisterské štúdium prešlo na fakulte ešte pred procesom zosúlad'ovania študijných programov so Štandardami SAAVŠ zásadnou reformou pokiaľ ide o skladbu študijných predmetov ako aj ich systematizáciu vzhľadom k stupňu štúdia. Neskôr v súlade s požiadavkami štandardov bol tak bakalársky ako aj magisterský študijný program ďalej precizovaný nasledovnými krokmi:

- zvýšila sa flexibilita trajektórií učenia sa, t.j. študenti majú väčšie možnosti vystavať si svoj študijný plán podľa vlastných preferencií,
- študijné programy sa doplnili o predmety praktického zamerania a klinického vzdelávania,
- na základe požiadavky študentov sa doplnili predmety rozvíjajúce prenositeľné spôsobilosti ako komunikačné zručnosti, právne písanie, čítanie a výklad právneho textu a pod.,
- na základe požiadavky zamestnávateľov sa doplnili predmety a témy, ktoré v právnej praxi aktuálne rezonujú.

Fakulta zatriktívnila oba študijné programy o ponuku širokých možností stáží na ministerstvách, iných ústredných orgánoch štátnej správy, na súdoch vrátane najvyšších súdnych autorít, v samosprávnych celkoch, ponúka tiež možnosti zúčastniť sa simulovaných súdnych sporov, študentskej konferencie, študentskej vedeckej odbornej činnosti či možnosti pôsobenia študentov ako pomocných vedeckých síl na katedrách.

Tento demonštratívny výpočet zmien realizovaných v nedávnom období, rovnako ako výsledky spätnej väzby, ktorú študenti poskytujú k výučbe v anketách a v osobných rozhovoroch, dávajú tušiť aj môj postoj k súčasnému obsahu štúdia. Väčšiny týchto zmien som bola ako členka vedenia priamo účastná a plne sa s nimi stotožňujem.

Osobne som totiž hlboko presvedčená o tom, že je nevyhnutné pokračovať v nastolenom trende, ktorý sa snaží klásť dôraz na odborné znalosti, ktoré sú nevyhnutným základom a oporným pilierom právnickej činnosti a bez ktorých nie je možné budovať žiadnu ďalšiu nadstavbu. Zároveň však aj na rozvoj mäkkých zručností a kompetencií študentov ako sú komunikačné zručnosti, schopnosti plánovania, spracúvania informácií, flexibilita, zvládanie záťaže a proaktívny postoj. Tento prístup s dôrazom na prenositeľné kompetencie bol vo vzťahu k našej fakulte vyzdvihnutý aj v rámci procesu posudzovania systému kvality akreditačnou agentúrou.

Vzhľadom na to, že sme týmto procesom posudzovania študijných programov prešli iba pred niekoľkými dňami, za najvhodnejší postup v krátkodobom horizonte pokiaľ ide o štúdium, považujem zžitie sa s reformovaným systémom, nazbieranie skúseností z jeho realizácie a zhodnotenie jeho dopadov.

Prvými zo skúseností, s ktorými bude nevyhnutné aktuálne pracovať, je hodinová dotácia niektorých predmetov, ktorá bola v rámci procesu zosúlad'ovania skrátená z dvoch hodín na jednu hodinu seminárnych cvičení týždenne. Tak zo strany vyučujúcich ako aj študentov je nižšia hodinová dotácia pociťovaná ako objektívne nedostatočná, preto bude

potrebné ju zvážiť, prehodnotiť a prípadne v nadväznosti na existujúcu študijnú záťaž revidovať.

Pilotne bol v tomto roku v spolupráci s Najvyšším správnym súdom odštartovaný projekt pomocných vedeckých síl ako stážistov, v ktorom vidím zmysel a potenciál pre jeho ďalšie rozšírenie. Negatívom väčšiny semestrálnych stáží je totižto ich hodinová dotácia, ktorá postačuje síce na oboznámenie sa s fungovaním a činnosťou inštitúcie, či niektorého z jej oddelení, ale na získanie hlbšieho detailnejšieho kontaktu nepostačuje. Inštitút pomocnej vedeckej sily - stážistu tieto negatíva odstraňuje vyššou hodinovou dotáciou a vyššou náročnosťou stáže, pričom študent môže získať motivačné štipendium, čo do určitej miery sanuje zvýšenú časovú aj vecnú náročnosť stáže.

Skrytým zdrojom možností a príležitostí vzhľadom na masívny nástup moderných technológií je na fakulte pôsobiaci Ústav práva duševného vlastníctva a informačných technológií. Ústav momentálne síce ponúka dva voliteľné predmety (Úvod do práva informačných a komunikačných technológií a Kybernetické právo), čo však uvedomujúc si šírku problematiky kybernetickej bezpečnosti, ochrany osobných údajov, práva informačných technológií, informačných technológií v práve, umelej inteligencie, elektronického obchodu a pod. nepovažujem do budúcnosti za dostačujúce. Otázka povinného predmetu práva digitálnych technológií príp. rozšírenie ponuky voliteľných predmetov si však vyžaduje širšiu diskusiu, aj vzhľadom na súčasné personálne obsadenie ústavu.

V procese zosúladzovania došlo k zrušeniu bakalárskeho aj magisterského študijného programu v anglickom jazyku (čo je pochopiteľné vzhľadom na národne orientovaný odbor právo a na záujem resp. skôr nezáujem zahraničných študentov o bakalárske a magisterské študijné programy v anglickom jazyku). Uvedené však v žiadnom prípade neznamená rezignáciu na výučbu v cudzích jazykoch. Práve naopak, víziou je rozširovanie takejto výučby vrátane predmetov nielen v anglickom ale aj v nemeckom a španielskom jazyku a ich zaradovanie do ponuky tak pre Erasmus študentov ako aj študentov zapísaných na slovenské študijné programy. Najmä slovenských študentov je potrebné motivovať, aby takéto predmety navštevovali, či už ako prípravu na Erasmus pobyt v zahraničí, letné školy v cudzom jazyku, pre rozvoj ich jazykových zručností ako nespornej konkurenčnej výhody neskôr na trhu práce a v neposlednom rade pre rozšírenie svojho odborného aj ľudského obzoru.

V rámci programu Erasmus bude vhodné uskutočniť revíziu ponúkaných predmetov a vyskladať ich ponuku tak, aby ich obsah bol atraktívny pre záujemcov z hľadiska uznateľnosti získaných kreditov na domovskej univerzite, ako aj z hľadiska získaných poznatkov pre ich ďalšie štúdium doma. Dôraz by mal byť kladený na predmety s tematickým prekryvom jadra štúdia na zahraničných univerzitách, t.j. najmä medzinárodné a európske prvky, globálne témy ako sú digitalizácia, umelá inteligencia, ľudské práva, trvalá udržateľnosť, environmentálne právo, ochrana osobných údajov a pod.

Vo vzťahoch pedagóg - študent by mal aj naďalej v súlade s požiadavkami štandardov SAAVŠ dominovať prístup orientovaný na študenta. Tento prístup kladie dôraz na potreby, záujmy a schopnosti študenta, povzbudzuje študenta k prevzatíu zodpovednosti za jeho vlastné učenie sa a podporuje jeho vnútornú motiváciu. Vo svojej podstate ide o prístup založený na individualizácii a rešpektovaní rozdielov medzi študentami, ktorý by mal byť reflektovaný aj vo forme „vrstvenia“ dostupných učebných materiálov (učebnice, repetitória, handouty, nahrávky prednášok) či učebných metód tak, aby si každý dokázal vybrať podľa svojich preferencií najefektívnejší spôsob učenia sa. Zároveň je dôležité, aby každý povinný predmet mal svoju učebnicu alebo učebný text ako základ orientácie študenta v problematike, usporiadaný prehľad preberanej matérie a podporu pri samoštúdiu.

Naďalej je nevyhnutné poskytovať inštitucionálnu podporu prepájania tvorivej a pedagogickej činnosti formou spolupráce pedagóga a študenta, či už prostredníctvom spoločných publikačných výstupov, ktoré už na našej fakulte boli realizované, prostredníctvom

spolupráce pri organizovaní konferencií, workshopov či iných podujatí, zapojenia študentov do výskumných projektov pedagóga príp. mentorstvom pedagóga pre študentov, ktorí majú záujem o určitú tému alebo aktivitu (napr. účasť študenta na ŠVOČ).

Uvažovať možno do budúcnosti o vytvorení funkcie študentského ombudsmana, ktorý funguje bežne na zahraničných univerzitách a rovnako na českých právnických fakultách. Študentský ombudsman je akýmsi sprostredkovateľom a mediátorom medzi študentami a orgánmi fakulty, pričom jeho hlavnou úlohou je ochrana práv a oprávnených záujmov študentov príp. poskytovanie informácií o ich právach a povinnostiach. Otvorenie takejto funkcie však ponechávam zatiaľ v rovine predbežných úvah, keďže zatiaľ reflektujeme skúsenosti zo zahraničia pre budúce rozhodnutie o tom, či by tento inštitút vzhľadom na už nastavené procesy a mechanizmy podnetov a sťažností a ich riešenia, osobu poradcu pre štúdium z externého prostredia a existenciu Komisie pre podnety bol aj pre naše pracovisko prínosom.

Fakulta je miestom konštruktívneho a empatického dialógu medzi jej študentami a vedením, resp. medzi študentami a pedagógmi a v tomto trende plánujem pokračovať. Svoje miesto majú stretnutia so študentami, spoločné aktivity, schémy riešenia žiadostí, námetov a podnetov. Vidím v tom potenciál na vykročenej ceste skvalitňovania právnického vzdelávania ako takého a ceste ku prepojenej komunite učiteľov, študentov a absolventov fakulty.

2.2 Doktorandské štúdium

Študenti doktorandského štúdia nie sú „len“ študentami našej fakulty, odrážajúcimi schopnosti a znalosti, ktoré sme do nich vložili ale sú zároveň zrkadlom úrovne vedeckej činnosti fakulty a budúcnosťou odboru.

Doktorandi by mali byť vybavení znalosťami a schopnosťami, ktoré zodpovedajú modernému prístupu k výskumu, t.j. doktorandské štúdium by im nemalo sprostredkovať iba „tvrdé dáta“ odboru ale k doktorandskému štúdiu by sa malo pristupovať v rámci progresívnejších foriem štúdia, ktoré by ponúkali aj tréning prenositeľných všeobecných zručností a kompetencií ako sú akademická komunikácia, informačná gramotnosť, zber a spracúvanie dát, základy riadenia a práce vo výskumnom kolektíve, orientácia v otázkach akademickej integrity a pod. Mnohé z týchto otázok sú súčasťou predmetu metodológie vedeckej práce, napriek tomu ide o také zásadné zručnosti, ktoré je potrebné rozvíjať aj nad rámec povinnej výuky, či už formou zabezpečenia špecificky orientovaných workshopov alebo priamou empirickou formou (spoločné publikácie doktorandov, účasť na projektových schémach určených doktorandom a mladým vedeckým pracovníkom, vytváranie doktorandských výskumných mini-tímov a pod.).

U interných doktorandov vykonávajúcich výučbu je nevyhnutné, aby disponovali aj určitými kompetenciami v oblasti vysokoškolskej didaktiky, ktorá má dopĺňať ich odborné kompetencie. Z tohto dôvodu podporujem špecializované semináre pre denných doktorandov ako súčasť ich študijného plánu, v rámci ktorých by si osvojili pedagogické zručnosti, boli im vysvetlené vyučovacie metódy, učebné stratégie, výstavba vyučovacej hodiny, pravidlá hodnotenia a pod.

Ťažiskovým bodom doktorandského štúdia je aj kvalitne vykonávaná supervízia zo strany školiteľa, pričom školiteľom je potrebné v tomto procese, ktorý je časovo náročný a nesie v sebe výraznú mieru zodpovednosti za priebeh štúdia doktoranda, poskytnúť zvýšenú podporu zo strany fakulty. A to najmä zvyšovaním informovanosti o možnostiach spolupráce s inými univerzitami, o možnostiach spoločnej akademickej supervízie doktoranda (*cotutelle*) o možnostiach zvyšovania prvku internacionalizácie vo forme zabezpečovania prednášok zahraničných hostí a vyššej miery externalizácie sprostredkovaných znalostí a zručností zabezpečením prednášok externých spolupracovníkov. Ako príklad dobrej praxe spolupráce

viacerých pracovísk možno uviesť spoločné diskusné semináre slovenských a českých doktorandov, ktoré sa v doktorandskom študijnom programe občianske právo z môjho podnetu konajú spravidla každý semester a na ktorých je diskutovaná aktuálna judikatúra či do budúcnosti plánované prednášky zahraničných akademikov či iných odborníkov, ktoré budú spoločné pre doktorandov z viacerých zahraničných univerzít (Slovensko, Česko, Rakúsko, Maďarsko).

Vo vzťahu k doktorandskému štúdiu na fakulte bude kľúčovým cieľom zabezpečenie mechanizmov pre navýšenie počtu interných doktorandov, ktorý mal od prenesenia financovania doktorandov z ministerstva školstva na fakulty pri finančnej situácii, v ktorej sa fakulta nachádzala a nachádza, neblahý zostupný trend. Viacero nádejných uchádzačov muselo byť z dôvodu nedostatku financovaných doktorandských miest pri prijímacích konaniach odmietnutých, čo samozrejme predstavuje stratu fakulty tak v oblasti samotnej produkcie výskumu a výskumných výstupov doktoranda počas doktorandského štúdia ako aj straty budúcej výskumnej (akademickej) kariéry, kedy „neúspešní“ uchádzači väčšinou končia v advokátskej či inej právnej praxi, z ktorej sa do akadémie v plnom rozsahu už nevracajú.

Možnosti financovania interných doktorandov by mali byť viacvrstvové, pričom počas môjho pôsobenia vo funkcii prodekanky sme sa pokúsili získať takéto zdroje financovania prostredníctvom grantových schém, umožňujúcich financovanie interných doktorandov počas celého obdobia ich štúdia. Miesta PhD. študentov sú takto plánované v novopodávaných grantových žiadostiach agentúry pre podporu výskumu a vývoja, finančné prostriedky pre jedného interného doktoranda sme získali aj z Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci výzvy pre excelentných PhD. študentov a študentky.

Fakulta sa v rámci doktorandského štúdia otvára i medziinštitucionálnemu štúdiu, kde dohoda o vzájomnej spolupráci medzi fakultou a inou inštitúciou (momentálne Ústav štátu a práva SAV) vedie k spoločnej akademickej supervízii doktorandského štúdia konkrétneho PhD. študenta či študentky (*cotutelle*). Do budúcnosti je mojou víziou takéto formy spolupráce vo vzťahu k interným doktorandom naďalej posilňovať a rozšíriť okruh inštitúcií poskytujúcich spoločnú supervíziu prioritne o české univerzity príp. zahraničné univerzity v prípade doktorandského študijného programu v anglickom jazyku.

Mojím zámerom vo vzťahu k doktorandskému štúdiu najmä v internej forme bude snaha o intenzívnejšie prepojenie výskumu realizovaného na fakulte s doktorandským štúdiom. Toto by sa malo diať tak na úrovni projektových a grantových schém v zmysle širšieho zapájania študentov tretieho stupňa štúdia do projektovej činnosti katedier ako aj na úrovni publikačnej, kedy by sa mala zintenzívniť publikačná spolupráca doktorandov a ich školiteľov v rámci spoluautorských výstupov.

3. VEDA A VÝSKUM

Vedecko-výskumná činnosť fakulty by mala byť determinovaná základným cieľom, ktorým je postavenie fakulty ako centra excelentného výskumu s kvalitnými výstupmi tvorivej činnosti, ktoré sú akceptované akademickým prostredím doma i v zahraničí a výstupmi, ktoré sú inšpirujúce a na ktoré reflektuje i právna prax.

Z výsledkov periodického hodnotenie výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti (Verification of Excellence in Research - VER 2022), ktoré realizovalo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR ako peer review hodnotenie publikačnej a inej vedeckej činnosti slovenských vedeckých a výskumných inštitúcií vyplynulo, že profil kvality vedeckej činnosti našej fakulty bol hodnotiteľskou komisiou ohodnotený najvyššie zo všetkých inštitúcií, vykonávajúcich výskum v oblasti Právne vedy a 80 % predložených publikačných výstupov zaradila hodnotiteľská komisia do najvyšších kategórií medzinárodnej (44 %), významnej

medzinárodnej (28 %) a dokonca svetovej kvality (8 %), pričom v kategórii svetovej kvality mala fakulta zastúpenie ako jediná slovenská právnická fakulta.

Tento výsledok hodnotenia je pre fakultu rovnako ako pre mňa osobne zaväzujúci aj do budúcnosti, keďže zvyšuje reputáciu a prestíž fakulty v akademickej komunite príp. vo vzťahu k potenciálnym študentom, a má potenciál otvoriť nové možnosti medzinárodných spoluprác a výskumných partnerstiev.

Cieľom v tejto oblasti preto bude udržanie tempa a kontinuity v uskutočňovaní vysoko kvalitného základného výskumu.

3.1 Publikačná činnosť a edičná činnosť fakulty

Strategickými cieľmi fakulty deklarovanými v tejto oblasti v dlhodobom zámere Právnickej fakulty je predovšetkým *kontinuálne zvyšovanie kvalitatívnej úrovne publikačnej činnosti a iných tvorivých činností, zvyšovanie váhy a dostupnosti výsledkov vedeckej a tvorivej činnosti v domácom rovnako ako v medzinárodnom prostredí najmä publikovaním prác v renomovaných a vysoko citovaných medzinárodných vedeckých periodikách evidovaných vo svetových citačných databázach (najmä Web of Science, SCOPUS), ako aj publikovaním prác, ktoré zodpovedajú medzinárodným zvyklostiam a osobitostiam odboru právo.*²

V plnom rozsahu sa stotožňujem s deklarovaným dôrazom na kvalitu publikačnej činnosti. Samozrejme táto publikačná stratégia predpokladá upozadenie kvantitatívnych ukazovateľov publikačnej činnosti v zmysle absolútnych počtov výstupov bez ohľadu na ich obsah a naopak preferenciu kvalitného obsahu publikácií. Tu však odbor Právo mnohokrát naráža na nepochopenie jeho úlohy ako vedného odboru zo strany technických a prírodných disciplín bazirujúcich na scientometrických ukazovateľoch kvality.

Plne si uvedomujem zdanlivú rozpoltenosť tejto požiadavky vo vzťahu k odboru Právo, ktoré je vo väčšine svojich pododvetví a tém primárne národne orientovaným odborom, kvalita výstupov ktorého sa nemeria scientometrickými ukazovateľmi, ale naopak kvalitou obsahu a dosahom týchto výstupov do právnej (najmä súdnej) praxe. Právna akadémia by v tomto kontexte nemala byť návesom rozhodovacej praxe, ale naopak by mala vytvárať štartovacie pole pre rozhodovaciu a inú právnu prax, a rovnako by vo svojich výstupoch mala poskytovať relevantnú spätnú väzbu praxi.

Na druhej strane sú tu však ambiciózne ciele fakulty produkovať výstupy, ktoré sú z hľadiska ich akademického prínosu konkurencieschopné aj v medzinárodnom meradle, výstupy v renomovaných a vysoko citovaných medzinárodných vedeckých periodikách evidovaných v uznávaných databázach (najmä Web of Science, SCOPUS) a výstupy, ktoré zodpovedajú medzinárodným zvyklostiam. V konečnom dôsledku i podmienky financovania nastavené ministerstvom školstva a výkonnosťné zmluvy, ktoré budú vysoké školy povinné do budúcnosti plniť a ktoré vo vzťahu k tvorivej publikačnej činnosti ťažiskovo stoja práve na požiadavke plnenia scientometrických kritérií, preferujúcich umiestňovanie výstupov v databázach Web of Science, SCOPUS a váhovaných podľa kvartilov JCR a publikácií monografického charakteru vo vydavateľstvách indexovaných v Nordic liste.

Plnenie oboch týchto cieľov, t.j. dosah akademickej spisby na domácu právnu prax a dosah akademickej spisby na zahraničný diskurz má svoje zdôvodniteľné *ratio*. Fakulta by sa mala profilovať ako rešpektované pracovisko nielen na domácej úrovni ale aj v širšom európskom priestore. Rovnako požiadavka impaktovaných výstupov sa v súčasnosti stáva i v oblasti práva nevyhnutnou podmienkou príp. výhodou úspešného uchádzania sa o rôzne grantové schémy, pričom neobstojí ani námietka o nedostatku indexovaných časopisov z oblasti práva, keďže ich počet stúpa (odôvodniteľná v tomto smere je zatiaľ stále námietka

² Dlhodobý zámer Trnavskej univerzity v Trnave, Právnickej fakulty na obdobie rokov 2021-2026, s. 13. Dostupné na https://iuridica.truni.sk/sites/default/files/dokumenty/kvalita/ddz_pf_tu_2021_2026.pdf.

umiestnenia týchto časopisov v jednotlivých kvartiloch, kde najvyššie méty dosahujú málokteré z nich).

Žiadúca je preto ich vzájomná symbióza, ktorá predpokladá rozumnú a oba ciele naplňajúcu publikačnú stratégiu fakulty ako celku.

Paradoxne sa však v rámci zhodnotenia kategórií publikačných výstupov na fakulte ukazuje, že v odvetviach, ktoré sú tradične ponímané ako viac národne orientované je prvok internacionalizácie publikačnej činnosti zastúpený v oveľa vyššej miere ako u odvetví, u ktorých možno tento prvok označiť za prevládajúci. Preto je nevyhnutné nielen naďalej podporovať zahraničné odborné výstupy u tvorivých zamestnancov a v odvetviach, kde tento trend už možno na fakulte pozorovať, ale využiť aj skryté rezervy a potenciál odvetví, kde sú takéto výstupy vysoko očakávateľné, napriek tomu doteraz nerealizované.

Jedným z motivačných prvkov pre tvorivých zamestnancov fakulty, rovnako ako doktorandov k realizácii excelentných zahraničných a domácich výstupov by mala byť i vnútorná schéma finančnej podpory excelentných publikačných výsledkov, ktorú som vo forme interného predpisu začala pripravovať zo svojej pozície prodekanke pre vedu a ktorá by mala predstavovať dodatočnú formu inštitucionálnej podpory excelentných výstupov.

Edičná činnosť fakulty stojí dlhodobo na požiadavke kontinuálneho skvalitňovania vydávania fakultných časopisov Societas et Iurisprudentia (SEI), Forum Iuris Europaeum (FIE) a vydávania Ročenky fakulty. Za zásadný posun v tejto požiadavke považujem do budúcnosti úspešné zaradenie jedného z týchto edičných výstupov do databázy SCOPUS. Počas môjho pôsobenia vo funkcii prodekanke pro vedu a zároveň hlavnej redaktorky časopisu SEI, sme spolu s výkonnou redaktorkou tohto časopisu vyvíjali snahu o prípravu časopisu na splnenie formálnych i obsahových podmienok pre jeho indexáciu v databáze Scopus príp. WoS. V nadväznosti na tento proces prešiel časopis viacerými zmenami týkajúcimi sa publikačnej politiky, zviditeľnenia, distribúcie a využitia obsahu časopisu. S cieľom maximálnej podpory otvorenej vedy a otvoreného prístupu bola v predchádzajúcom akademickom roku podaná žiadosť o zaradenie SEI do databázy DOAJ, pričom táto žiadosť bola v rámci posudzovacieho konania vyhodnotená ako úspešná. Vzhľadom k finalizácii plánovaných zmien a činnosti je ďalším krokom vo veľmi krátkodobom horizonte niekoľkých týždňov podanie žiadosti o indexáciu časopisu SEI v databázach SCOPUS a súčasne WoS.

3.2 Účasť na projektových výzvach

Projektová činnosť je jednou z kľúčových oblastí vedy a výskumu na fakulte a zároveň významným zdrojom financovania potrieb vedy a výskumu.

Fakulta je už tradične úspešným pracoviskom v rámci aktívneho zapájania sa do domácich projektových výziev (najmä VEGA projekty, APVV projekty a čiastočne i KEGA projekty). V týchto projektových výzvach má fakulta štatisticky pri zohľadnení relevantných inputov relatívne vysokú mieru úspešnosti financovaných projektov a vzhľadom k počtu podávaných žiadostí aj následne vysoký počet riešených projektov v absolútnych číslach.

Ako určité negatívum však možno vnímať rovnaké (opakujúce sa) okruhy vedeckých tímov a osôb zodpovedných za riešenie projektov. Rozumiem, že do určitej miery je tento stav odrazom veľkosti fakulty a dostupných personálnych zdrojov, napriek tomu však rezervy v tomto bode existujú a mojou ambíciou je podporovať k aktívnemu zapájaniu sa do grantovej činnosti nielen skúsených žiadateľov, ale práve tých, ktorí doteraz nevedli svoj výskumný riešiteľský tím, aby si tento dokázali kreovať, viesť ho a aby zaň prevzali zodpovednosť. V tomto možno využiť podporu a pomocnú ruku kolegov, ktorí majú so získavaním projektov bohaté skúsenosti.

Zloženie vedeckých tímov by zároveň nemalo byť uzatvorené bránami našej fakulty, ale naopak žiaduca je taká skladba riešiteľských kolektívov, ktorá prináša nové pohľady a nové

podnety zvonku. Realizovateľnou je táto vízia nielen inštitucionálne pestrým zložením riešiteľských kolektívov, ktoré sú na našej fakulte využívané najmä pri APVV schémach (menej pri VEGA schémach) a prioritne vo vzťahu k českým kolegom ako členom riešiteľského kolektívu (len výnimočne vo vzťahu ku kolegom z iných krajín), ale aj priamo medziinštitucionálnou spolupracou pri riešení projektových výziev či už s inými univerzitami (domácimi či zahraničnými) alebo inými vedecko-výskumnými inštitúciami (napr. Ústav štátu a práva SAV).

V rámci projektových tvorivých činností možno ako nedostatok považovať nižšiu mieru zapojenia tvorivých zamestnancov fakulty, príp. doktorandov do inštitucionalizovanej medzinárodnej príp. európskej grantovej činnosti. Táto oblasť je na fakulte pokrytá najmä účasťou na medzinárodných vyšehradských grantoch ako spolupracujúca inštitúcia a prostredníctvom individuálnych účasí tvorivých zamestnancov na rôznych európskych grantových schémach v postavení členov riešiteľského kolektívu alebo v postavení národných spravodajcov.

Ambíciou je prevziať inštitucionálnu iniciatívu pri zapájaní sa do medzinárodných a európskych schém, ich aktívne vyhľadávanie, vytipovanie vhodných zodpovedných osôb pre ich realizáciu a poskytnutie potrebnej organizačnej, technickej a administratívnej základne. Príkladom dobrej praxe fakulty v tejto oblasti môžu byť štyri nedávne žiadosti, ktorými sa fakulta zapojila do výziev financovaných z Plánu obnovy a odolnosti SR, konkrétne Výzva na podporu excelentných PhD študentov a študentiek a Výzva pre excelentných výskumníkov a výskumníčky R2-R4.

4. ZAHRANIČNÁ A DOMÁCA SPOLUPRÁCA

4.1 Inštitucionálna spolupráca

Prioritným cieľom v oblasti spolupráce a otvárania sa fakulty navonok je realizácia spolupráce s inštitúciami, ktoré majú potenciál byť partnerom fakulty pri napĺňaní jej vedecko-výskumných cieľov, edukačných a mobilitných cieľov, rovnako ako pri napĺňaní spoločenskej misie fakulty.

V tomto kontexte má fakulta už vytvorený pevný a veľmi široký rámec inštitucionálnych spoluprác so zahraničnými univerzitami rovnako ako zahraničnými spoločnosťami vedeckej povahy (European Law Institute) alebo diskusnej a koordinačnej povahy (Európska asociácia právnických fakúlt), s domácimi výskumnými, vzdelávacími, spoločenskými a kultúrnymi inštitúciami, ústrednými orgánmi štátnej správy a inými štátnymi orgánmi, najvyššími súdnymi autoritami, profesijnými organizáciami a rovnako subjektami, v spolupráci s ktorými naplňa fakulta svoju tretiu misiu (občianske združenia, *pro bono* aktivity).

Takto nastolený trend bohatej spolupráce je nevyhnutné zachovať aj do budúcnosti a to tak formou kontinuálneho rozširovania okruhu spolupracujúcich subjektov, rovnako ako podporou a skvalitňovaním tých inštitucionálnych spoluprác, ktoré sa aktívne realizujú a ktoré prinášajú pozitívne výsledky nielen v ťažiskových oblastiach vedy, výskumu, vzdelávania a získavania profesných schopností a zručností, ale aj v doplnkových oblastiach mäkkých a tvrdých zručností orientovaných na komunikáciu, estetiku a divadlo, prácu s jazykom, psychológiu, kaučing, ekológiu, informačné technológie, bezpečnosť či medzinárodné vzťahy.

V rámci spolupráce so zahraničím bude jednou z priorit podpora tak krátkodobých ako aj dlhodobějších pobytov tvorivých zamestnancov na zahraničných univerzitách príp. iných vedecko-výskumných inštitúciách tak, aby sa zahraničná skúsenosť stala charakteristickým

znakom profesného života tvorivých zamestnancov na fakulte. Najmä mladí vedeckí pracovníci budú podporovaní v tom, aby využívali možnosti, ktoré im ponúkajú programy Erasmus, DAAD, štipendijné programy SAIA či Fulbrightovo štipendium, príp. štipendijné programy založené na bilaterálnej spolupráci štátov.

I krátke pôsobenie na zahraničnej univerzite prináša pre ďalší rozvoj vedeckej osobnosti zamestnanca a prenesene aj pre rozvoj vedeckého formovania fakulty jednoznačné benefity, keďže má vplyv na šírku a skladbu profesionálnej siete samotného výskumného pracovníka, kvalitu pracovných skúseností, kvalitu vedeckých výziev, ktorým čelí, a intenzitu tvorby nových vedeckých poznatkov. Všetky tieto benefity sú neprenositeľné a nielen pre jednotlivca ale i pre inštitúciu veľmi cenné.

4.2 Individuálna spolupráca

V rámci individuálnej spolupráce fakulty s okruhom vysoko relevantných spolupracovníkov, či už z radov akademikov alebo iných odborníkov, práca s ktorými prináša vedecké a vzdelávacie prínosy v oblasti právnej vedy, ale aj v iných oblastiach, je mojim cieľom rozvíjať doterajšie nadviazané spolupráce a aktivity a podporovať vznik nových foriem individuálnej spolupráce. Táto môže mať rôzne formy a prejavy - či už prostredníctvom spoločných publikačných výstupov, spoluorganizovania konferencií a iných vedeckých podujatí, recenzných a oponentských činností, členstva vo fakultných odborných komisiách, odborných prednášok pre študentov a doktorandov, pobyty zahraničných kolegov na našej fakulte a pod.

5. ROZVOJ A FINANCOVANIE

Rozvoj fakulty pokiaľ ide o technické zabezpečenie je v mnohom závislý na univerzite, keďže fakulta nemá právnu subjektivitu a priestory, v ktorých fakulta sídli, patria univerzite. V tomto kontexte a s vedomím toho, že fakulte od jej vzniku chýba reprezentatívna a kapacitne vyhovujúca prednášková miestnosť, treba iba dúfať, že projekt konzorcia financovaný z Plánu obnovy a odolnosti SR, cieľom ktorého je aj výstavba nových priestorov a modernizácia existujúcich priestorov, o ktorý sa uchádza Trnavská univerzita spolu s UCM, bude úspešný a prestavba kina Sloboda bude podľa plánu zrealizovaná a bude slúžiť aj účelom Právnickej fakulty.

Čo však v rámci technického a technologického rozvoja z pozície fakulty (aspoň čiastočne) ovplyvniť možno a čo je zámerom do budúcnosti, je vyššia miera elektronizácie agendy v jednotlivých administratívnych oblastiach, dotýkajúcich sa najmä tvorivých zamestnancov. Ťažiskom úloh a činností tvorivých zamestnancov by mala byť práve vedecko-výskumná a iná tvorivá činnosť a pedagogická činnosť. Nie je síce možné sa vyhnúť určitej miere administratívnej záťaže, keďže s predchádzajúcimi činnosťami je táto úzko spätá, ale cieľom by mala byť jej redukcia či už prostredníctvom elektronizácie činnosti, zjednodušených administratívnych procesov príp. rovnomernejšieho prerozdelenia administratívnej záťaže. Proces elektronizácie započal minulý rok vytvorením elektronickej formy formulára hodnotenia tvorivej činnosti, je v procese vyhodnocovania vo vzťahu k úväzkovým listom a zámerom je jeho ďalšie rozširovanie.

Víziou v rámci rozvoja je aj nastavenie systému dodatočného finančného ohodnotenia tvorivých zamestnancov ako formy inštitucionálnej podpory excelentného výskumu v súlade s plánovanou vnútornou schémou finančnej podpory excelentných publikačných výsledkov.

Rada by som nadviazala i na činnosti, ktoré boli a sú na fakulte realizované v rámci tretej misie fakulty – v rámci jej spoločenského prínosu mimo okruhu plnenia jej tradičných

úloh výskumu a vzdelávania. Fakulta má byť ustanovitznou, ktorá je sociálne zodpovedná, aktívne pracuje na znižovaní svojho environmentálneho vplyvu, inštitúciou, ktorá považuje kultúru za prínosnú súčasť vzdelávacieho procesu a všestranný rozvoj mladých ľudí a miestom, ktoré je súčasťou komunitného života. Napĺňanie tohto spoločenského cieľa realizuje fakulta už v súčasnosti mnohými aktivitami (ekologické predmety, elektronické publikácie a on-line materiály, spolupráca s Divadlom Jána Palárika v Trnave, *pro bono* aktivity, charitatívne aktivity, spolupráca s miestnymi organizáciami a orgánmi, aktivity pre študentov stredných škôl a pod).

Práve k zintenzívneniu spolupráce so stredoškolskými študentami príp. spolupráce s vyššími triedami základných škôl by v tejto oblasti smeroval môj záujem. Pod gesciou fakulty a organizačným zabezpečením našich študentov prebieha každoročne workshop pre stredoškolákov, pričom túto myšlienku by bolo možné ďalej rozvinúť do programu intenzívnejšieho a pravidelného celosemestrálneho vzdelávania stredoškolákov, kde by si študenti prešli zaujímavými témami z oblasti práva, mali by možnosť si vyskúšať moot court príp. sa stretnúť so zaujímavými osobnosťami právnej praxe.

Žiadúce je aj vytvorenie stručných informačných materiálov o fakulte (príp. aj len v elektronickej forme) v slovenskom aj anglickom jazyku, ktoré by poskytovali informácie pre potenciálnych záujemcov o fakultu a pre subjekty, s ktorými má fakulta záujem rozvíjať cezhraničnú spoluprácu.

Fungovanie inštitúcie a jej ďalšie skvalitňovanie samozrejme vyžaduje finančné prostriedky pre technické zabezpečenie jej fungovania, podporu aktivít študentov ako sú moot court, reprezentácia na mimofakultných kolách ŠVOČ ako aj personálne zabezpečenie jej fungovania. Ohodnotenie vysokoškolských učiteľov ale aj nepedagogických zamestnancov na vysokých školách sa pohybuje dlhodobo v číslach, ktoré nedosahujú nielen že zodpovedajúcu úroveň finančného ohodnotenia práce vysokoškolského učiteľa, ale sú dokonca aj po nedávnom plošnom zvyšovaní zo strany štátu naďalej hlboko pod úrovňou toho, čo je slušné.

Ovplyvnenie dostupnosti finančných prostriedkov v rámci rozpočtových zdrojov je však beh na dlhšiu trať, keďže zvyšovanie počtu študentov ako formu navýšenia rozpočtových zdrojov by sme mali dosahovať tak ako doteraz prostredníctvom kvality poskytovaných služieb študentom, ktorá sa odráža následne vo zvýšenom záujme študentov o štúdium práve na našej fakulte, a nie skratkovitými riešeniami vo forme rušenia prijímacieho konania, ktoré sa zákonite negatívne prejaví práve v úrovni poskytovaného vzdelávania. O tom, že tento model kvality na úkor kvantity bol zvolený správne, svedčí aj zvyšujúci sa záujem študentov o štúdium na našej fakulte a medziročne stúpajúci počet zapísaných študentov do prvých ročníkov.

Zvyšovanie dostupných finančných prostriedkov prostredníctvom publikačnej činnosti pedagogických zamestnancov je výzvou do budúcnosti, keďže v tejto oblasti dobiehame požiadavky ministerstva školstva relatívne ťažko (či už ide o publikácie v databázových časopisoch alebo o výstupy vo vydavateľstvách zaradené v Nordic liste). Svoj diel zodpovednosti na tomto stave si však vyberá aj národný charakter práva.

Mimorozpočtové zdroje financovania, ktoré momentálne ťažiskovo stoja na príjmoch za externé štúdium možno výhľadovo doplniť o ďalšiu formu vzdelávania, poskytovaného zo strany fakulty odbornej či laickej verejnosti. Do úvahy v tomto kontexte prichádza forma jednorazových prezenčných či online odborných seminárov pre právnikov príp. neprávnické profesie, ako aj platených online záznamov k vybraným či aktuálnym témam príp. dlhodobejšie programy, ktoré by organizačne spadali pod novovytvorený ústav klinického vzdelávania.

ZÁVEROM

Fakulta mi za roky pôsobenia nesmierne prirástla k srdcu a záleží mi na tom, aby sa ďalej úspešne rozvíjala, aby sa zachovalo to, čo sa osvedčilo, aby sa pokračovalo v zmysluplných projektoch a spoluprákach, aby sa stabilizoval systém kvality, ktorý sme nedávno zaviedli, aby bolo možné zhodnotiť jeho prínosy a revidovať ho tam, kde sa ukazuje v priebehu jeho používania efektívnejšie alebo administratívne menej náročnejšie riešenie.

Mojou víziou preto nie sú žiadne zmeny zásadného významu, ktoré by otriasali základnými piliermi, ktoré boli položené v predchádzajúcom období a ktoré veľmi stabilne nesú fakultu, ale priloženie nových kúskov mramoru tak, aby bola zachovaná stabilita ako aj estetická hodnota celého diela. Prakticky to znamená zachovanie kontinuity v tom, čo bolo vyhodnotené ako fungujúce, efektívne, prínosné alebo čo je príkladom dobrej praxe a ponuku nápadov, iniciatívy, možnosti a plány tam, kde je ešte priestor na zlepšenie.

Fakulta žije a bude žiť cez nás – spoločenstvo jej učiteľov a študentov. Fakulta žije a bude žiť cez náš vzájomný dialóg, vzájomné počúvanie, rešpekt, pochopenie a prijatie. Fakulta žije a bude žiť cez kontinuitu snáh a vízií našich predchodcov a nové myšlienky prinesené nami a našimi nasledovníkmi.